

مجموعه مطالعات و بررسی‌ها

دانشگاه آزاد اسلامی و مجلس شورای اسلامی

۱. مذاکرات صحن علنی مجلس جلد اول (مجالس دوم و سوم)

گردآوری و تدوین: اداره کل مطالعات و پژوهش‌ها

دفتر مطالعات و تدوین تاریخ
دانشگاه آزاد اسلامی

سرناسه: دانشگاه آزاد اسلامی. دفتر مطالعات و تدوین تاریخ دانشگاه. اداره کل مطالعات و پژوهش / عنوان و نام پدیدآور: دانشگاه آزاد اسلامی و مجلس شورای اسلامی : ۱. مذاکرات صحن علنی مجلس/گردآوری و تدوین اداره کل مطالعات و پژوهش‌ها. / مشخصات نشر: تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۹۶. / مشخصات ظاهری: ج ۴. نمودار (رنگی). / فروست: مجموعه مطالعات و بررسی‌ها. / شابک: دوره: ۳-۵۱۵۰-۱۰-۹۶۴-۹۷۸؛ ج ۱: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۵۱۴۶-۹۷۸؛ ج ۲: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۵۱۴۷-۳؛ ج ۳: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۵۱۴۸-۰۰؛ ج ۴: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۵۱۴۹-۷؛ ج ۵: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۵۱۴۶-۶ وضعیت فهرست نویسی: فیبا / مندرجات: ج ۱. مجالس دوم و سوم. ج ۲. مجالس چهارم و پنجم. ج ۳. مجالس ششم و هفتم. ج ۴. مجالس هشتم و نهم. / موضوع: ایران. مجلس شورای اسلامی -- صورت مذاکرات / موضوع: Iran. Males-e Publication of proceeding -- Shora-ye Eslami / موضوع: دانشگاه آزاد اسلامی / موضوع: دانشگاه‌ها و مدارس عالی -- ایران -- تاریخ -- قرن ۱۴ / موضوع: Universities and colleges -- Iran -- History -- 20th century / شناسه افزوده: دانشگاه آزاد اسلامی. دفتر مطالعات و تدوین تاریخ دانشگاه / شناسه افزوده: دانشگاه آزاد اسلامی. سازمان چاپ و انتشارات / شناسه افزوده: Islamic Azad University Publication / رده بندی کنگره: ۹۵۲ ۱۳۹۶ / رده بندی کنگره: ۹۵۲ ۱۳۹۶ / رده بندی دیوبند: ۵۰۷۴۶۲۸ / شماره کتابشناسی ملی: ۵۰۷۴۶۲۸

اداره کل مطالعات و پژوهش‌ها

دانشگاه آزاد اسلامی و مجلس شورای اسلامی | ۱. مذاکرات صحن علنی مجلس جلد اول (مجالس دوم و سوم)

گردآوری و تدوین: اداره کل مطالعات و پژوهش‌ها | شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۵۱۴۶-۹۷۸ | لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی | مدیر هنری: پاشا دارابی | تاریخ و نوبت چاپ: چاپ اول، بهار ۱۳۹۷ | شمارگان: ۶۰۰ نسخه

کلیه حقوق چاپ و نشر این اثر متعلق به «دفتر مطالعات و تدوین تاریخ دانشگاه آزاد اسلامی» است.

آدرس: تهران، دروس، خیابان هدایت، کوچه مسجد، شماره ۱۷ | تلفن: ۰۲۱-۲۲۵۸۶۱۲۳ | فکس: ۰۲۱-۲۲۵۵۶۴۵۶

کدپستی: ۱۹۴۳۶۳۴۶۵۱ | E-mail: info@iauhistory.ir | website: www.iauhistory.ir

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار
۱۱	مقدمه
	بخش اول. دومین مجلس شورای اسلامی
۱۵	فصل اول. نگاهی اجمالی بر دومین مجلس شورای اسلامی
۱۷	مدخل
۱۸	احزاب و گروه‌های فعال در انتخابات مجلس دوم شورای اسلامی
۲۲	برگزاری انتخابات و نتایج آن
۲۴	بررسی آماری دومین دوره مجلس شورای اسلامی
۲۶	اهم مصوبات دومین مجلس شورای اسلامی
۲۷	قوانین سیاسی - اجتماعی
۲۸	قوانین نظامی
۲۹	قوانین آموزشی - فرهنگی
۳۴	قوانین اقتصادی
۳۵	قوانین بهداشتی و درمانی
۳۵	قوانین کشاورزی
۳۶	قوانین قضایی
۳۶	قوانین مصوب با موضوع شورای نگهبان
۳۷	فصل دوم. دانشگاه آزاد اسلامی در بیانات قبل از دستور (مجلس دوم)

۵۳	فصل سوم. دانشگاه آزاد اسلامی در تذکرات (مجلس دوم)
۶۷	فصل چهارم. دانشگاه آزاد اسلامی در دستور کار (مجلس دوم)
	بخش دوم: سومین مجلس شورای اسلامی
۱۹۵	فصل پنجم. نگاهی اجمالی بر سومین مجلس شورای اسلامی
۱۹۷	مداخل
۱۹۹	احزاب و جناح‌های فعال در سومین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی
۲۰۴	آغاز کار و مین مجلس شورای اسلامی
۲۰۸	بررسی مازی سومین دوره مجلس شورای اسلامی
۲۰۸	اهم مصوبات و مین دومین مجلس شورای اسلامی
۲۱۱	قوانین اقتصادی
۲۱۱	قوانین اجتماعی - سیاسی
۲۱۱	قوانین قضایی
۲۱۲	قوانین آموزشی - فرهنگی
۲۱۲	قوانین نظامی
۲۱۳	قوانین حوزه‌ی سیاست خارجی
۲۱۵	فصل ششم. دانشگاه آزاد اسلامی در بیانات قبل از دستور (مجلس سوم)
۲۲۷	فصل هفتم. دانشگاه آزاد اسلامی در تذکرات (مجلس سوم)
۲۳۳	فصل هشتم. دانشگاه آزاد اسلامی در گزارش کمیسیون‌ها (مجلس سوم)
۲۴۷	پیوست‌ها
۲۵۵	فهرست اعلام
۲۶۵	فهرست منابع و مآخذ

پیشگفتار

دانشگاه آزاد اسلامی از مهمترین نهادهای برآمده از انقلاب اسلامی ایران است که در طول حیات سی و چند ساله خود همواره تعاملی سازنده و ارتباطی دوسویه با مجلس شورای اسلامی به عنوان رکن قانونگذار نظام جمهوری اسلامی ایران داشته است. این نهاد با مدیریت مؤثر دکتر عبدالله جاسبی و حمایت های مستمر مقام معظم رهبری و مرحوم آیت الله هاشمی رفسنجانی ظهور و بروز یافته و موجبات کیفی سازی تعامل سیاست با وکلای ملت را در ادوار مختلف فراهم آورده است. نظر به اهمیت این ارتباط و نقش سازنده آن در گسترش عدالت آموزشی در سراسر کشور، دفتر مطالعات و تدوین تاریخ دانشگاه آزاد اسلامی، بر آن شد تا کلیه مذاکرات صحن علنی مجلس شورای اسلامی در خصوص دانشگاه آزاد اسلامی را در قالب مجموعه ای چند جلدی با عنوان «دانشگاه آزاد اسلامی در صحن علنی مجلس شورای اسلامی» گردآوری و منتشر نماید.

سخنی در باب سابقه و محتوای اثر

۱. دفتر اسناد و مدارک دانشگاه آزاد اسلامی پیش از این، در بهار ۱۳۸۵، کتابی به عنوان «دانشگاه آزاد اسلامی در صحن مجلس شورای اسلامی» را در ۳۱۷ صفحه در قلمرو جلدی به چاپ رساند. این اثر مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی در دوره های دوم تا ششم در خصوص دانشگاه آزاد اسلامی را در بر می گرفت. به جهت ارائه ی مجموعه ای کامل و استفاده ی حداکثری از این کتاب دفتر مطالعات و تدوین تاریخ دانشگاه آزاد بر آن شد تا کتاب مذکور را در قالب و فورمت جدید همراه با اضافات مربوطه که ذکر آن در بندهای آتی خواهد رفت، باز نشر نماید.
۲. اولین جلد از این مجموعه کتاب ها به بررسی مذاکرات صحن مجلس شورای اسلامی در دوره های دوم و سوم پرداخته است. از آنجائیکه تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۶۱ مقارن با نیمه دوم دوره اول مجلس شورای اسلامی بوده^۱ و در آن زمان به دلیل طی مراحل مقدماتی

۱. اولین دوره مجلس شورای اسلامی در تاریخ هفتم خرداد ۱۳۵۹ تشکیل شد و ناسم خرداد ماه ۱۳۶۳ به طول انجامید.

- و تأسیسی، صحبتی در خصوص دانشگاه آزاد اسلامی در صحن مجلس اول صورت نگرفته است، بنابراین شروع این مجموعه کتاب‌ها از مجلس دوم شورای اسلامی می‌باشد.
۳. این مجموعه تنها به اظهارات و مذاکرات صورت گرفته در صحن علنی مجلس شورای اسلامی چه از سوی نمایندگان ملت در مجلس و چه از سوی سایر مقامات رسمی کشور پرداخته است. بدیهی است به جهت تکمیل این اثر و بررسی همه جانبه‌ی تعاملات دانشگاه آزاد اسلامی و مجلس شورای اسلامی سخنان نمایندگان مجلس در کمیسیون‌ها و سایر موارد در خصوص دانشگاه آزاد اسلامی در مجموعه‌ای جداگانه گردآوری و منتشر خواهد شد.
۴. به جهت سهولت دسترسی به مطالب این مجموعه، ابتدای تمامی مذاکرات صورت گرفته موضوع مورد نظر در دو قسمت موضوع اصلی که از کلیت بیشتری برخوردار است و موضوعات فرعی که به جریات مذاکرات می‌پردازد، درج گردیده است. هم چنین در هر دوره از مجلس، بیانات قبل از سخنرانی، گزارش کمیسیون و دستور کار به تفکیک طبقه بندی شده و تمامی این موارد در هر فصل، موضوعی این اثر در ابتدای کتاب گنجانده شده است.
۵. به منظور شناخت بیشتر بخاطر از زمانه‌ی تاریخی و فضای سیاسی حاکم بر جامعه ایران، در مدخل هر دوره از مجلس، مقدمه‌ای به اختصار در خصوص انتخابات دوره مورد نظر، میزان مشارکت، چگونگی ترکیب بندی جرح‌های مخالف در هر دوره، میزان تحصیلات نمایندگان و در نهایت خلاصه‌ای از مصوبات هر دوره از مجلس در ابتدای هر بخش از کتاب آورده شده است.
۶. به جهت رعایت حفظ انصاف و وفاداری در بیان مذاکرات صورت پذیرفته، این مجموعه در حد امکان از ویرایش سخنان ایراد شده در مجلس که نتیجه‌ی بداهت و شفاهی بوده است، پرهیز کرده است.
۷. منبع اصلی گردآوری مطالب این مجموعه، مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی است که پی در پی توسط مجلس منتشر و در دسترس عموم قرار می‌گیرد. به جهت دسترسی سریعتر مخاطبان و پژوهشگران این حوزه به منبع اصلی مطالب کتاب، در حاشیه‌ی کتاب مشخصات منبع اصلی شامل دوره، جلد، صفحه، ستون و پاراگراف مربوطه گنجانده شده است. همچنین به منظور سهولت تحقیقات آماری و بررسی‌های کمی و کیفی، در ذیل تصویر هر نماینده، حوزه‌ی انتخابی، میزان تحصیلات، درصد آراء مأخوذه توسط آن نماینده و تاریخ انتخاب درج گردیده است.

۸. از آنجائیکه فهرست اعلام همواره دسترسی سریع و آسان مطالب کتاب را در اختیار محققان و علاقه‌مندان هراتر قرار می‌دهد، در پایان هر جلد از این مجموعه فهرست اعلام که شامل اسامی، اماکن، نهادها و... می‌باشد، گنجانده شده است.
۹. با توجه به اینکه در زمان گردآوری اطلاعات این مجموعه مشروح صورت مذاکرات مجلس نهم تا پایان شهریور ۱۳۹۴ در دسترس بوده است، مذاکرات این دوره از مجلس تا پایان تاریخ مذکور جمع‌آوری گردیده است. بدیهی است در جلد پنجم از این مجموعه توالی تاریخی و استمرار مطالب از نیمه دوم سال ۱۳۹۴ پیگیری خواهد شد.
- در پایان ضمن تشکر از مساعدت ناظر محترم این اثر جناب آقای دکتر کریم زارع - نماینده دوره چهارم مجلس و معاون اسبق پارلمانی دانشگاه آزاد اسلامی - امیدواریم این مجموعه پاسخگوی نیازهای پژوهشگران و علاقه‌مندان به مطالعات مجلس و دانشگاه آزاد اسلامی قرار گیرد.

اداره کل مطالعات و پژوهش‌ها

دفتر مطالعات و تدوین تاریخ

دانشگاه آزاد اسلامی